

بررسی تطبیقی دیدگاه فخر
رازی، خواجه نصیرالدین طوسی و ابن
تیمیة در مسأله رویت خداوند متعال

عنوان انگلیسی:

عنوان عربی:

نویسنده: محمد سرداری اردکان

استاد راهنما: احمد عابدی

مقطع: کارشناسی ارشد

استاد مشاور: علی الله بداشتی

رشته:

استاد ناظر:

دانشگاه: الهیات و معارف اسلامی

تاریخ دفاع: 1384

واحد:

کلمات کلیدی: ابن تیمیه، فخر رازی، خواجه نصیر الدین طوسی، رویت، ابصار، ادراک، احساس

اندیشه رویت از دیرباز در دین یهود مطرح بوده و سپس این بحث به حوزه اندیشه دین اسلام نیز سرایت نمود و مورد اختلاف متفکرین اسلام واقع شد. مشکل اصلی این است که آیا خداوند دارای جهت و مکان است یا خیر؟ مجسمه قائلند خدا جسم است و صورت و هیئت دارد و حرکت میکند. مشبیه و کرامیه نیز خدا را دارای جسم میدانند. اما نه مانند اجسام حادث، دست، چشم و وجه داشتن را به صورت حقیقی به او نسبت میدهند. و میگویند خداوند دارای جهت است و استواء بر عرش دارد و بر بالای عرش است عده ای همین را دال بر امکان رویت گرفته اند. اشاعره رویت خداوند را در آخرت جایز شمرده اند و برای خدا دست و وجه و چشم قائلند اما بدون کیفیت و برای مدعای خویش به برخی آیات و روایات تمسک جسته اند. فخر رازی که از متفکران اشعری است در این مسأله به اسلاف خویش اقتدا نموده و قائل به امکان رویت خداوند در آخرت است. سلفیه معتقدند خدا دارای جهت بوده و در دنیا امکان رویت خداوند وجود دارد. ابن تیمیه هم به امکان رویت خداوند در دنیا معتقد است. پیروان مکتب تشیع از جمله خواجه نصیر الدین طوسی خداوند را منزله از این امور دانسته و معتقدند دیدن خداوند به چشم سر و دریافت به قوه عقل، برای احدی ممکن نیست. چشم عقل نیرومند تر از چشم سر است و انسان با چشم عقل چیزی هایی را می بیند که با چشم سر قادر به دیدن آنها نیست و به طریق اولی ادراک بصری با آن همه ضعفی که دارد. ممکن نخواهد بود. اما آنچه در احادیث ماثوره در باره لقاء پروردگار آمده است عنایت به صفای باطن و دست یافتن به ضمیری تورانی برای تماشای جمال حق به چشم دل است. در این نوشتار با دلائل منطقی، عقلی و نقلی دیدگاه رازی و ابن تیمیه نفی و دیدگاه خواجه نصیرالدین طوسی اثبات شده است.